

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

2021 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	10
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	11
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	12
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	16
7.	DENETİM BULGULARI	16
8.	EKLER.....	49

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:Personel Durumu	3
Tablo 2:2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu.....	4
Tablo 3:2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4:2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	6
Tablo 5:Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri	7
Tablo 6:Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri	7
Tablo 7:Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	8
Tablo 8:İşletme Devri Yapılan Taşınmazların Listesi.....	27
Tablo 9:Şirkete Devredilen Taşınmazların Devir ve Kiralama Bedelleri	31
Tablo 10:2021 Yılı Geçiş Hakkı Bedelleri Tahakkuk ve Tahsilat Tablosu.....	34
Tablo 11:2021 Yılında Otopark Banka Hesaplarından Cari Hesaplara Yapılan Aktarmalar ...	44

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
AYM	Anayasa Mahkemesi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
MASKİ	Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
TFF	Türkiye Futbol Federasyonu
TL	Türk Lirası
UKOME	Ulaşım Koordinasyon Merkezi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Geçici Kabul Noksanları Kesintilerinin Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında İzlenmemesi
2. İller Bankasındaki Sermaye Payının Bilançoda Fazla Gösterilmesi
3. Kurumun Kullanımında veya Yönetiminde Bulunan Taşınmazların Değerleme Çalışmalarının Yapılmaması
4. Ödeme Süresi Geçirilen Abonelik Ücretlerinin Takip İşlemlerinin Başlatılmaması
5. Bazı Maddi Duran Varlıkların İlgili Hesabında İzlenmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Altyapı Yatırım Hesabında Biriken Meblağlardan Cari Hesaplara Aktarma Yapılması
2. Belediye Şirketine İşletme Hakkı Verilen Sosyal Tesislerin Bir Spor Kulübüne Kullandırılması ve Giderlerinin Büyükşehir Belediyesince Karşılanması
3. İşletilmesi Devredilemeyecek Olan Belediye Mülkiyetindeki Yerlerin İhale Yapılmadan Belediye Şirketlerine Devredilmesi
4. Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
5. Belediye Tarafından Şirkete İhalesiz Olarak Devredilen Yerlerin Şirket Tarafından Pazarlık Usulü İle Kiralanması
6. Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması
7. Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınan Geçiş Hakkı Bedellerinin İlçe Belediyelerine Aktarılmaması
8. Toplu Ulaşım Hatlarının İhalesiz ve Süresiz Olarak Kullandırılması
9. Kiraya Verilen Otel ve Benzinlik İşletmesinde Şartnameye Aykırılıklar Bulunması
10. Otopark Hesabında Biriken Meblağlardan Cari Hesaplara Aktarma Yapılması

11. Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisindeki Bazı İşyerlerinin İlan ve Reklam Vergisi Mükellefiyetlerinin Tesis Ettirilmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Manisa Büyükşehir Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu ile diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımı şeklindedir. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 8 ve 9'uncu maddelerinde belirtilen altyapı ve ulaşım hizmetleri büyükşehir belediyelerinin sorumluluğu altındadır.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm

ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluk alanları genişletilerek; büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasındaki ilişkiler ve hizmetlerin yerine getirilmesi noktasında düzenleyici, bağlayıcı karar alma yetkisi verilmiştir.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5216 sayılı Kanun'da Büyükşehir Belediye organları; Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Başkanı ve 88 Meclis üyesinden oluşmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi Büyükşehir Belediye Meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Büyükşehir Belediye personeli Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulur. Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı tarafından atanır.

Büyükşehir Belediyesinin teşkilat yapısında doğrudan Başkana bağlı üç birim belirlenmiştir. Bunlar; Özel Kalem Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Başkanlığı ve İç Denetim Birim Başkanlığı'dır. Doğrudan Başkana bağlı diğer birim olan Genel Sekreterlik idarenin en önemli icra organıdır.

Hukuk Müşavirliği, Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı, Emlak ve İstimlak Dairesi Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı ile Mali Hizmetler Daire Başkanlığı doğrudan Genel Sekretere bağlı olan birimlerdir. Genel Sekretere bağlı 3 Genel Sekreter Yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin 18 hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili Genel Sekreter Yardımcılıklarına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1:Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	1678	424
Sözleşmeli Personel	-	172
Kadrolu İşçi	143	77
Geçici İşçi	-	-
Toplam	1821	673
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	2913

Manisa Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının adı Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (MASKİ) olmak üzere bir tane bağlı kuruluşu bulunmaktadır.

Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesine bağlı olarak büyükşehir belediye sınırları içerisinde İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la belirlenen su ve kanalizasyon işlerini yapmak üzere kurulmuştur.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri 27/05/2016 tarih ve 29274 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Manisa Büyükşehir Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin 2021 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2:2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod	Giderin Türü	Geçen Yılda Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklene n / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	67.553.000,00	6.437.634,81	73.990.634,81	66.454.248,11	7.536.386,70	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	9.543.000,00	929.206,70	10.472.206,70	10.235.128,35	237.078,35	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	361.683.641,96	131.919.294,61	493.602.936,57	471.921.758,55	21.681.178,02	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	134.747.000,00	3.169.958,75	137.916.958,75	137.845.173,25	71.785,50	0,00
05	Cari Transferler	0,00	25.378.000,00	20.791.722,13	46.169.722,13	46.007.978,54	161.743,59	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	776.560.358,04	-93.022.356,35	683.538.001,69	661.289.536,26	22.248.465,43	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	4.525.000,00	-352.560,65	4.172.439,35	4.172.439,35	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	5.010.000,00	30.490.000,00	35.500.000,00	35.500.000,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	105.000.000,00	-100.362.900,00	4.637.100,00	0,00	4.637.100,00	0,00
Toplam		0,00	1.490.000.000,00	0,00	1.490.000.000,00	1.433.426.262,41	56.573.737,59	0,00

Manisa Büyükşehir Belediyesinin 2021 mali yılı bütçesi ile 1.490.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup 2021 yılı ödenek toplamı 1.490.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 1.433.426.262,41 TL bütçe gideri yapılmış, 56.573.737,59 TL ödenek iptal edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesinin 2021 yılı Bütçesi “(A) Ödenek Cetvelinde” 1.490.000.000,00 TL ödenek, “(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması” cetvelinde ise 1.270.000.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma, borç ödemeleri ve likidite amaçlı banka hesabında tutulan nakit karşılığı ile gösterilen 220.000.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denkliği sağlanmıştır.

Tablo 3:2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	12.068.000,00	13.326.674,93	63.376,93	13.263.298,00	109,90
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	91.192.000,00	97.118.748,33	2.234.384,40	94.884.363,93	104,05
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	11.813.000,00	17.951.838,70	4.294,00	17.947.544,70	151,93
05- Diğer Gelirler	1.147.859.000,00	1.341.427.243,44	170.854,41	1.341.256.389,03	116,85
06- Sermaye Gelirleri	168.000,00	4.151.898,03	0,00	4.151.898,03	2471,37
08-Alacaklardan Tahsilat	7.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	-100.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	1.270.000.000,00	1.473.976.403,43	2.472.909,74	1.471.503.493,69	115,87

Buna göre 2021 yılında net bütçe geliri %115,87 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri ile teşebbüs ve mülkiyet gelirleri az miktarda artış gösterirken en yüksek artış sermaye gelirlerinde (%2473,37) ortaya çıkmıştır. 2021 yılında arsa satışlarının beklenenin üzerinde gerçekleşmesi bu durumun en önemli sebebidir. Alınan bağış ve yardımlar da (%151,93) bir önceki yıla göre önemli artış göstermiştir.

Tablo 4:2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	67.553.000,00	66.454.248,11	98,37
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	9.543.000,00	10.235.128,35	107,25
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	361.683.641,96	471.921.758,55	130,48
04- Faiz Gideri	134.747.000,00	137.845.173,25	102,30
05- Cari Transferler	25.378.000,00	46.007.978,54	181,29
06- Sermaye Giderleri	776.560.358,04	661.289.536,26	85,16
07- Sermaye Transferleri	4.525.000,00	4.172.439,35	92,21
08- Borç Verme	5.010.000,00	35.500.000,00	708,58
09- Yedek Ödenekler	105.000.000,00	0,00	0,00
Toplam	1.490.000.000,00	1.433.426.262,41	96,20

Buna göre 2021 yılında bütçe giderleri %96,20 oranında artış göstererek beklenen seviyede gerçekleşmiştir. Personel Giderleri (%98,37) ile Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri (%107,25) beklenen seviyelerde gerçekleşirken mal ve hizmet alım giderleri (%130,48) beklenenden yüksek gerçekleşmiştir. Mal alımlarından ziyade hizmet alımlarındaki artış bunun temel sebebidir. Cari transfer giderlerindeki artış (%181,29) amatör spor kulüplerine yapılan yardımlar ile Büyükşehir Belediyesinin üyesi olduğu Jeopark Belediyeler Birliği'ne aktarılan üç yıllık katılım payından (6.385.627,47 TL) kaynaklanmıştır. Borç verme gider kalemi MASKİ ve Manisa Büyükşehir Belediyesi Bölgesel Isıtma Sistemleri ve Tanzim Satış İşletmesi Müdürlüğüne verilen borçlar nedeniyle beklenenin üstünde (%708,58) gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2019 yılının 2020 yılına, 2021 yılının 2020 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5:Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2019-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2020-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	12.074.389,23	13.158.828,58	13.326.674,93	8,98	1,28
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	88.183.026,99	90.263.236,51	97.118.748,33	2,36	7,60
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	15.905.002,77	14.805.700,46	17.951.838,70	-6,91	21,25
Diğer Gelirler	756.919.015,75	970.326.429,17	1.341.427.243,44	28,19	38,24
Sermaye Gelirleri	78.620,50	406.719,32	4.151.898,03	417,32	920,83
Alacaklardan Tahsilat	33.688.074,44	56.350.000,00	0,00	67,27	-
Toplam	906.848.129,68	1.145.310.914,04	1.473.976.403,43	26,30	28,70
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	-1.917.778,52	-2.499.697,51	-2.472.909,74	30,34	-1,07
Net Toplam	904.930.351,16	1.142.811.216,53	1.471.503.493,69	26,29	28,76

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2021 yılında gelirler bir önceki yıla göre 328.692.277,16 TL'lik (%28,76) artış göstermiştir. Sermaye gelirlerinde 3.745.178,71 TL (%920,83) oranında artış otopark ve pazaryeri kamulaştıma bedeli ile belediyenin hissedarı olduğu taşınmaz satış bedelinden kaynaklanmıştır. Merkezi idare vergi gelirlerinden alınan payların yer aldığı diğer gelirlerde 371.100.814,27 TL (%38,24) ve alınan bağış ve yardımlarda 3.146.138,24 TL (%21,25) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6:Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2019-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2020-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	55.880.183,60	55.834.178,64	66.454.248,11	-0,08	19,02
SGK Devlet Prim Giderleri	8.811.135,74	8.860.899,79	10.235.128,35	0,56	15,51
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	350.165.358,46	393.134.980,73	471.921.758,55	12,27	20,04
Faiz Giderleri	156.731.010,41	172.405.047,81	137.845.173,25	10,00	-20,05
Cari Transferler	29.613.040,75	33.804.672,26	46.007.978,54	14,15	36,10
Sermaye Giderleri	169.719.163,61	416.144.878,10	661.289.536,26	145,20	58,91
Sermaye Transferleri	3.629.979,59	4.150.975,71	4.172.439,35	14,35	0,52
Borç Verme	36.562.059,81	52.850.000,00	35.500.000,00	44,5	-32,83

Toplam	811.111.931,97	1.137.185.633,04	1.433.426.262,41	40,20	26,05
---------------	-----------------------	-------------------------	-------------------------	--------------	--------------

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2021 yılında 2020 yılına göre 296.240.629,37 TL (%26,05) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2021 yılında personel giderlerinin 10.620.069,47 TL (%19,02), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 1.374.228,56 TL (%15,51) arttığı görülmektedir. Personel harcaması niteliğindeki bu giderlerin artışı büyük ölçüde yapılan memur maaş zamları ile orantılıdır. Mal alım ve hizmet giderlerindeki 78.786.777,82 TL'lik (%20,04) artış ekonomideki fiyat artışları ile paraleldir. Faiz giderlerinde 34.559,874,56 TL (%20,05) ve borç vermede 17.350.000,00 TL (%32,83) azalış olmuş, yıl içerisinde borçlanma tutarı geçmiş yıllara nazaran azaldığı için artı bir faiz yükü oluşmamıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2021 yılı Faaliyet Gideri 961,772,991.69 TL, Faaliyet Net Geliri 1,492,017,287.37 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 530,244,295,68 TL olarak gerçekleşmiştir.

Manisa Büyükşehir Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Belediye şirketlerinin hissedarı olduğu şirket bulunmamaktadır.

Tablo 7:Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	BESOT AŞ	4.000.000,00	3.999.880,00	99,997
2	MANULAŞ	2.500.000,00	2.500.000,00	100
3	SPİLAŞ	2.500.000,00	2.500.000,00	100
4	ŞEHİRİ MANİSA AŞ	50.000,00	25.000,00	50
5	MANİSA YATIRIM AŞ	50.000,00	25.000,00	50

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Manisa Büyükşehir Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, 23/12/2014 tarih ve 29214 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan Bilanço ve Faaliyet Sonuçları Tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak

işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun, beşinci kısmında 55 ile 67'nci maddeler arasında düzenlenmiş olup 55'inci maddede, iç kontrol; *“idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünü”* olarak tanımlanmıştır.

Anılan Kanun'un 11'inci maddesinde belediye başkanlarının üst yönetici vasfı ile kendi kurumlarının stratejik planlarının ve bütçelerinin makro düzeydeki plan ve programlara uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, yürütülmesi ve izlenmesinden sorumlu oldukları düzenlenmiş, bu sorumluluğun gereklerinin de harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un 57'nci maddesinde yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması, malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi ve kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması bakımından ilgili idarelerin üst yöneticileri ile diğer yöneticileri tarafından görev, yetki ve sorumluluklar göz önünde bulundurulmak suretiyle gerekli önlemlerin alınacağı ifade edilmiştir.

İç kontrolün temel amaçlarından birisi faaliyetlerin, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak etkili, ekonomik ve verimli şekilde yürütülmesini sağlamaktır. Bu noktada amaçların nasıl belirlendiği ve bunların faaliyetlerle nasıl ilişkilendirdiği önemlidir.

İdarelerin uluslararası standartlarda iç kontrol sistemi oluşturmalarını teminen Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği, 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan Tebliğde, iç kontrolün standartlarını ve bileşenlerini tesis etmeye yönelik şartlar düzenlenmiştir. Bu şartlar tesis edilerek iç kontrol sisteminin sağlıklı bir şekilde kurulmasını teminen İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planları hazırlanması ve bu kapsamda yürütülecek faaliyetlerin takvime bağlanması gerekmektedir.

Büyükşehir Belediyesi tarafından “Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği” ve iç kontrol sistemlerini Tebliğ’deki standartlarla uyumlu hale getirmek için yapılması gereken çalışmaların belirlenmesi amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan “Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi” dikkate alınarak hazırlanan 2021-2022 mali yıllarına ait “Manisa Büyükşehir Belediyesi Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı”, 06.07.2021 tarihinde üst yönetim tarafından onaylanmış ve 09.07.2021 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilmiştir.

18 kamu iç kontrol standardı ve bu standartları sağlayan 79 genel şartı içerecek şekilde hazırlanan Eylem Planı kapsamında harcama birimlerine yazı yazılarak kendi birimlerini ilgilendiren eylemlerin takibi ve kontrolünün titizlikle yapılması istenmiştir. Eylem Planında yer alan eylemlerin gerçekleşme sonuçlarının izlenmesi ve planın revize edilmesi çalışmaları kapsamında 21.12.2021 tarihinde tüm harcama birimlerinden İç Kontrol Sistemi Soru Formlarının ve 2021 İç Kontrol Değerlendirme Tablolarının doldurularak gönderilmesi istenilmiş, hazırlanan taslak rapor Başkanlık Makamının 22.02.2022 tarihli ve 132715 sayılı olurları ile onaylanmıştır. 2021 yılı İç Kontrol İzleme ve Değerlendirme Sonuç Raporu 28.02.2022 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığına da gönderilmiştir.

Üst yönetim tarafından 2019 yılında “İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge” yayımlanmış ve 2020-2021 yıllarına ait İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu oluşturularak Başkanlık Makamının onayı ile kurul üyeliklerine atama yapılmıştır. Kurul tarafından hazırlanmış olan İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu üst yöneticinin onayına sunulmuştur. Raporda belirlenen riskler ve bunlara ilişkin kontrol faaliyetleri ile alınması gereken önlemlere ilişkin çalışmalar henüz tamamlanmamıştır.

Büyükşehir Belediyesinin organizasyon şeması oluşturulmuş olup müdürlüklerin görev ve çalışma yönetmeliklerinde, müdürlüklerin ve personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ayrıntılı biçimde yer verilmiştir. İlâveten müdürlükler itibariyle yürürlükteki mevzuat çerçevesinde her faaliyet veya mali karar ve işlemin onaylanması, uygulanması, kaydedilmesi ve kontrol edilmesi görevlerine ilişkin iş akış şemaları da oluşturulmuştur. İş akış şemalarının son güncellemesi 2020 yılında yapılmıştır.

Üst yönetici tarafından belirlenen esaslar ve sınırlar dahilinde yazılı olarak ilgililere bildirilmesi gereken yetki devri işlemleri 09.06.2014 tarihinde uygulamaya konulan genelge ile yürütülmektedir. Yetki devrinde süreci yönetme kabiliyeti ve deneyime özen gösterildiği

anlaşılacaktır.

Büyükşehir Belediyesinin Eylem Planı'nın Kontrol Ortamı Standartları 2.6 maddesi gereğince "Manisa Büyükşehir Belediye Başkanlığı Hassas Görevler Belirleme Rehberi" 29.09.2020 tarihinde Başkan oluru ile uygulamaya girmiştir. Söz konusu rehber tüm harcama birimleri ile paylaşılmış ve her birimin kendi hassas görevlerini belirlemeleri ve hassas görevler envanterlerini oluşturma çalışmaları başlatılmıştır.

Kurumdaki tüm personelin "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" in Ek 1'inde yer alan "Etik Sözleşmesi"ni imzalamış olması ve bu sözleşmelerin personelin özlük dosyasında saklanması özü itibariyle biçimsel bir gelişmeyi yansıtsa da bu alandaki farkındalığın ve sorumluluğun geliştirilmesindeki etkisi son derece önemlidir. 2019 yılında etik kültürünü yerleştirmek, geliştirmek ve etik uygulamaları değerlendirmek üzere beş yıl süre ile görev yapmak üzere oluşturulan Etik Komisyonu olumlu bir girişimdir. 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporunda bu alanda farkındalığın artırılması amacıyla eğitim eksikliğine vurgu yapılmış, 2021 yılında toplamda üç oturumda 38 belediye personeline eğitim verilmiştir.

Her yılın Kasım/Aralık ayında tüm birimlere bir yazı gönderilerek eğitim ihtiyaçlarının neler olduğu sorgulanmakta, geri dönüşüm sonrası talepler değerlendirilerek Eğitim İhtiyaçları Çizelgesi oluşturulmakta, önem sıralamasına göre eğitim ihtiyaçları planlanmaktadır. 2021 yılı eğitim planı hazırlanmış ve yıl içinde farklı konularda 13 eğitim düzenlenmiştir.

5018 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 41'inci maddesi, Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu ve Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi kapsamında 20/05/2019 tarih ve 14268743-602.04.01-E.43174 sayılı genelge ile 2020-2024 yılı stratejik planlama çalışmaları üst yönetici tarafından başlatılmış, ikinci bir genelge ile Büyükşehir Belediyesinin kendi çalışanlarından stratejik planlama ekibi oluşturulmuştur. Hazırlık sürecinde paydaşların katılımı sağlanmış, ilgili üst düzey plan ve programlar dikkate alınmış ve beş yıllık dönemi kapsayan Stratejik Plan kabul edilerek Büyükşehir Belediyesinin internet sitesinde kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Büyükşehir Belediyesinin performans programında stratejik planda yer alan amaç ve hedeflere ilişkin yıllık hedefler ve hedefleri gerçekleştirmek üzere belirlenen faaliyetler ile bunların kaynak ihtiyacı belirlenmiş, performans hedeflerine ne derece ulaşıldığını ölçmek,

izlemek ve değerlendirmek üzere oluşturulan performans göstergelerine de programda yer verilmiştir. Program internet sitesi üzerinden kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Kurumsal risk yönetim çalışmaları noktasında ilerleme sağlanmış, 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporunda eleştiri konusu yapılan bu husus hakkında Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğüne, Manisa Büyükşehir Belediye Başkanlığı Risk Strateji Belgesi hazırlanmış ve Başkanlık Makamınının 06.01.2022 tarihli ve 117609 sayılı olurları ile yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Risk Strateji Belgesi 11.01.2022 tarihinde tüm birimlere gönderilmiştir.

Büyükşehir Belediyesinde iç denetim birimi bulunmakta olup, toplam 4 iç denetçi kadrosu olmasına rağmen fiilen 2 iç denetçi görev yapmaktadır. Doğrudan üst yönetici olan Büyükşehir Belediye Başkanına bağlı olarak faaliyet gösteren iç denetim birimi, gerçekleştireceği denetim faaliyetlerini her yıl hazırlanan İç Denetim Programı ile belirlemektedir. 2021 yılı içerisinde program kapsamında hazırlanmış olan 6 farklı denetim raporu bulunmaktadır.

Harcama belgelerinin ön mali kontrolü ile ilgili olarak; Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığına bağlı Gider Şube Müdürlüğünde Ön Mali Kontrol Şefliği kurulmuş olup, 3 personel görev yapmaktadır. Mevcut kanun ve yönetmelikler kapsamında harcama öncesi ve sonrası mali kontroller gerçekleştirilmektedir.

İdare tarafından yönetim bilgi sistemi olarak kullanılan iki farklı programın yönetimin ihtiyaç duyacağı gerekli bilgi ve raporları üretecek ve analiz yapmaya imkân sağlayacak kapasitede olduğu kanaatine varılmıştır.

Sonuç olarak, iyi işleyen bir iç kontrol sisteminin varlığı noktasında etkin bir kontrol ortamı son derece önemlidir. Kurum üst yönetimi başta olmak üzere tüm personelin sistemin yapılandırılması ve işlerliğinin sağlanmasındaki olumlu ve yapıcı yaklaşımları iyi bir kontrol ortamının en temel özelliğidir.

Bu itibarla, Manisa Büyükşehir Belediyesinde iç kontrol sistemi ve kurumsal risk yönetiminin oluşturulduğu, üst yönetim ve çalışanlarının yürürlükteki iç kontrol mevzuatı gereklerini büyük ölçüde yerine getirdikleri kanaatine ulaşılmıştır. İç kontrol sisteminin etkinliğinin artırılmasını teminen üst yönetici ve birim amirleri tarafından sistemin işleyişinin gözetilmesi ve izlenmesi sorumluluğunun azami düzeyde yerine getirilmesinin gerekli olduğu değerlendirilmiştir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Manisa Büyükşehir Belediyesi 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Geçici Kabul Noksanları Kesintilerinin Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında İzlenmemesi

Büyükşehir Belediyesi tarafından hakediş ödemelerinden yapılan geçici kabul noksanları kesintilerinin vadesine göre 330/430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında izlenmesi gerekirken 333 Emanetler Hesabında izlendiği görülmüştür.

Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme'nin 30'uncu maddesinde; anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde geçici kabul noksanları için düzenlenen her hakedişte, yapılan iş tutarının %3'üne karşılık gelen kısmının tutulacağı ve bu tutarın, geçici kabul noksanı bulunmayan işlerde geçici kabul onay tarihinden sonra, geçici kabul noksanı bulunan işlerde ise bu eksikliklerin tamamlanmasını müteakip, geçici kabul onay tarihinden sonra yükleniciye ödeneceği düzenlenmiştir. Birim fiyat üzerinden yapılan sözleşmelerde ise; düzenlenen hakedişlerde, tamamlanmış ancak kesin hesabı idareye verilmemiş imalatlara ait tutarların %5'inin tutulacağı ve kesin hesaplar idare tarafından onaylanmadıkça bu tutarların ödenemeyeceği, belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 333 Emanetler Hesabının niteliğinin düzenlendiği 260'nci maddesinde; "*Bu hesap, emanet olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılır*"; 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının niteliğinin düzenlendiği 257'nci maddesinde "*Bu hesap, mevzuatları gereği nakden veya mahsuben tahsil edilen depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılır*"; 430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının niteliğinin düzenlendiği 320'nci maddesinde ise "*Bu hesap, mevzuatları gereği nakden veya mahsuben tahsil edilen ve bir yıldan uzun vadede iade edilecek olan depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılır.*" denilmektedir.

Hakediş ödemelerinden yapılan geçici kabul noksanları kesintisi, geçici kabul sırasında ortaya çıkabilecek noksanlıkları telafi amacıyla yapılmaktadır. Bu kesintiler, mevzuatı gereği, mahsuben tahsil edilen bir teminat olduğundan alınan depozito ve teminatlar hesabında izlenmelidir.

Yapılan incelemede, Büyükşehir Belediyesi'nde geçici kabul noksanları için kesilen toplam 10.450.358,53 TL'nin, vadesine göre 330/430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesaplarında izlenmesi gerekirken 333 Emanetler Hesabında izlendiği tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi cevabında; ilgili hesapların kullanılmaya başlandığını ve bulgu konusu hususun düzeltilildiğini bildirmişse de 2022 yılında yapılmış işlemlerin 2021 mali tablolarındaki eksikliği düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

Bahsi geçen tutarın, işin geçici kabulü yıl içerisinde yapılacak ise 330 No.lu hesapta, bir yıldan uzun vadede iade edilecek ise 430 No.lu hesapta izlenmesi, mali yılbaşı açılış kayıtları ile 430 No.lu hesapta kayıtlı olan geçici kabul noksanları kesintisinden takip eden mali yıl içerisinde iade edilmesi gerekenlerin 330 No.lu hesaba aktarılması gerekmektedir.

BULGU 2: İller Bankasındaki Sermaye Payının Bilançoda Fazla Gösterilmesi

Büyükşehir Belediyesinin İller Bankasındaki ortaklık paylarının 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına olması gerekenden fazla kaydedildiği görülmüştür.

6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un "Ortaklık yapısı ve sermaye" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında İller Bankası ortaklarının il özel idareleri ve belediyeler olduğu belirtilmektedir. Mezkûr maddenin üçüncü fıkrasında 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre her ay Maliye Bakanlığı (Hazine ve Maliye Bakanlığı) ve İller Bankası

tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarın bankanın ödenmiş sermayesine ekleneceği belirtilmiştir

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına ilişkin “Hesabın niteliği” başlıklı 178'inci maddesinde, bu hesabın kanuni yetkilere dayanılarak mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

İlbank internet sitesi “Belediye Bilgi ve Veri Bankası” sisteminden Büyükşehir Belediyesine yıllar itibariyle aktarılan merkezi idare vergi gelirleri payları toplamı üzerinden aylık olarak kesilen yüzde iki sermaye payı tutarlarının incelenmesinde, 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına toplam 3.876.145,15 TL fazla tutar kaydedildiği tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi cevabında; ilgili hesaplara ilişkin düzeltme kayıtlarının yapıldığını bildirmişse de 2022 yılında yapılmış işlemlerin 2021 mali tablolarındaki eksikliği düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

Söz konusu hata nedeniyle 2021 yılı Bilançosunda 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı 3.876.145,15 TL fazla tutar ile yer almaktadır.

BULGU 3: Kurumun Kullanımında veya Yönetiminde Bulunan Taşınmazların Değerleme Çalışmalarının Yapılmaması

Büyükşehir Belediyesinin kullanımında veya yönetiminde olan “Sınırlı Ayni Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formunda” kayıtlı taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alındığı tespit edilmiştir.

02.10.2006 tarih ve 26307 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in “Kayıt ve kontrol işlemleri” başlıklı 5'inci maddesinde, tapuda kayıtlı olan taşınmazların maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir. Ancak bu taşınmazlardan maliyet ve rayiç bedeli belirlenemeyen taşınmazlar ile tapuda kayıtlı olmayan taşınmazlar başlığı altında yer alan taşınmazlardan sadece ekonomik olarak değerlendirmeye konu olanlar ile kamusal ihtiyaçlarda kullanılan taşınmazların, orta malları ve genel hizmet alanları başlığı altında yer alan taşınmazların ve de Bakanlık tarafından iz bedeli ile takip edilmesine karar verilen taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı

düzenlenmiştir.

17.03.2017 tarih ve 30010 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile söz konusu Yönetmelik’te değişiklik yapılmıştır. Buna göre kurumların, 31.12.2017 tarihine kadar taşınmazların fiili envanterini kural olarak maliyet bedeli üzerinden, maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara almaları gerekmektedir.

Kurumların, tapu kütüğünde üçüncü kişiler adına tescilli veya diğer kamu idarelerinin yönetiminde olmakla birlikte irtifak hakkı tesisi, tahsis, kiralama, kullanma izni verilmesi gibi yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kaydını Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu’nda izlemesi gerekmekte olup taşınmazların rayiç değeri; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanların ise bu idarelerce tespit edileceği düzenlenmiştir. Yönetmelik hükümleri gereğince yönetimi veya kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların değer tespitine ilişkin çalışmalar ilgili idarelerin sorumluluğundadır. Bu cihetle, Büyükşehir Belediyesine diğer kurum ve kuruluşlar tarafından tahsis edilen taşınmazlardan değerlemeye konu olacakların Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu’na kayıtlarının, iz bedeli yerine maliyet bedeli veya rayiç değer üzerinden yapılması gerekmektedir.

Ancak Emlak ve İstimlak Daire Başkanlığı tarafından hazırlanan Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu’nun incelenmesi neticesinde Büyükşehir Belediyesine tahsis edilen taşınmazların birçoğunun değerlendirme işlemlerinin halen tamamlanmadığı tespit edilmiştir.

Tahsisli kullanılan taşınmazların Yönetmeliğe uygun olarak değerlendirme çalışmalarının yapılmaması sonucunda Büyükşehir Belediyesinin 2021 yılı Bilançosunda 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabı (03.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar), 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve 500 Net Değer Hesabı (12.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar ve 13.Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarı) itibariyle varlıkların belediyece belirlenmesi gereken gerçeğe uygun değerleri (rayiç değer) toplamı kadar hataya neden olunmuştur.

BULGU 4: Ödeme Süresi Geçirilen Abonelik Ücretlerinin Takip İşlemlerinin Başlatılmaması

Manisa Büyükşehir Belediyesi Bölgesel Isıtma Sistemleri ve Tanzim Satış İşletmesi Müdürlüğü abonelik ücretlerinin yılı içinde tahsil edilemeyen alacaklarının dönem sonunda takibat yapılmadan 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarıldığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin (y) bendinde, merkezî ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek hususu büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında sayılmaktadır. Buna istinaden 2013 yılında faaliyete geçen ve Soma Belediyesi tarafından işletilen Soma Bölgesel Isıtma Sistemi, 6360 sayılı Kanun'la Manisa Belediyesi'nin büyükşehir belediyesi statüsüne dönüşümünden sonra 10.01.2015 tarihinde Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi tarafından daha verimli ve aktif kullanım sağlamak amacıyla bütçe içi işletme statüsünde oluşturulan "Manisa Büyükşehir Belediyesi Bölgesel Isıtma Sistemleri ve Tanzim Satış İşletmesi Müdürlüğü" ile faaliyetleri yürütülen sistemin abonelik ücretleri, Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından belirlenmektedir. Bu konuyla ilgili Meclis kararında, idarece belirlenecek abonelik ücretlerinin aboneden peşin veya 6 taksite kadar tahsil edilebileceği belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının niteliğine ilişkin 89'uncu maddesinde, bu hesabın mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınan tutarlar ile bunlardan yapılan tahsilat, tecil ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı; 90'ıncı maddesinde ise, ilgili servislerce muhasebe servisine bildirilen takibe alınmış alacakların, düzenlenecek muhasebe işlem fişi ile gelirlerden takipli alacaklar hesabına borç, ilgisine göre gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabına alacak kaydedilerek takip kayıtlarının yapılacağı, ayrıca söz konusu takibe alma işlemlerinin ilgili servislerce gün sonuna kadar muhasebeye bildirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Bu çerçevede, abonelik ücretlerinin peşin veya taksitlendirilerek tahsil edilmesi durumunda, bedellerin 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabında muhasebeleştirilmesi, gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunan mali yılsonunu geçmeyen bir süre ile tecil veya tehir edilen tutarların 122 Gelirlerden Tecilli ve

Tehirli Alacaklar Hesabında izlenmesi, tahakkuk etmiş abonelik ücretlerinin ödeme sürelerinin geciktirilmesi halinde ise takip işlemleri başlatılarak 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına kaydedilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Yapılan incelemede, 2021 yılı içerisinde 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabında izlenen ve tahsil edilemeyen 3.515.068,67 TL değerindeki alacağın tamamının herhangi bir takip işlemi başlatılmadan 121 Gelirlerden Alacaklar Hesabına aktarıldığı, geçmişten gelen tutar da dâhil edildiğinde hesabın borç bakiyesi toplamının 6.784.570,57 TL olduğu tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi cevabında; ilgili hesaplara ilişkin düzeltme kayıtlarının yapıldığını bildirmişse de 2022 yılında yapılmış işlemlerin 2021 mali tablolarındaki eksikliği düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç itibarıyla, faaliyet alacağının takibe alınmadığı halde takipli alacaklar hesabında muhasebeleştirilmesi, Büyükşehir Belediyesinin 2021 yılı Bilançosunun 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında hataya neden olmuştur.

BULGU 5: Bazı Maddi Duran Varlıkların İlgili Hesabında İzlenmemesi

Büyükşehir Belediyesi tarafından yap-işlet-devret benzeri model kapsamında yaptırılan benzin istasyonu ve otel işletmesinin, 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabının niteliğini açıklayan 200'üncü maddesinde, hizmet imtiyaz varlıkları hesabının hizmet imtiyaz sözleşmesine konu maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılacağı, "Hesabın işleyişi" başlıklı 201'inci maddesinde, mahalli idarelere ait maddi duran varlıklardan hizmet imtiyaz sözleşmesine konu edilenler, işletme süresinin başladığı tarihte bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak kaydedileceği, ayrılmış amortisman tutarlarının ise 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç ve alacak kaydedileceği düzenlenmiştir. Öte yandan hizmet imtiyaz sözleşmesi sona erdiğinde, hizmet imtiyaz varlıkları kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına da borç kaydedilmelidir.

Anılan hükümler uyarınca, yap-işlet-devret benzeri model kapsamında hizmet imtiyaz sözleşmesi ile yaptırılan maddi duran varlıkların, sözleşme süresince 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabına, bu maddi duran varlıklara ait amortismanların da 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına kaydedilmesi gerekir. Hizmet imtiyaz sözleşmesi sona erdiğinde, yap-

işlet-devret benzeri model ile inşa edilen yapılar kayıtlı değerleri üzerinden ilgili maddi duran varlık hesaplarına aktarılmalıdır.

Yapılan incelemede, Büyükşehir Belediyesi tarafından yap-işlet-devret benzeri model kapsamında yaptırılan maddi duran varlık niteliğindeki benzin istasyonu ve otel işletmesinin 250 Arsa ve Araziler Hesabında iz bedeli üzerinden kayıtlı olduğu, hesap planında öngörülen sınıflandırma kapsamında 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabında takip edilmediği tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi cevabında, yukarıda yer alan hususa iştirak ederek 2022 yılında yap-işlet-devret benzeri model yöntemiyle kiralanan otelin rayiç bedel çalışmalarının başlatıldığını bildirmiştir. Ancak yapılmakta olan çalışmaların 2021 yılı mali tablolarındaki eksikliği düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

Büyükşehir Belediyesi tarafından yap-işlet-devret benzeri model kapsamında yaptırılan maddi duran varlıkların, 256 No.lu hesapta takip edilmemesi sonucunda 2021 yılı Bilançosunda 250 Arsa ve Araziler Hesabı ve 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı itibarıyla hataya neden olunmuştur.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Altyapı Yatırım Hesabında Biriken Meblağlardan Cari Hesaplara Aktarma Yapılması

Büyükşehir Belediyesi tarafından açılan altyapı yatırım hesabına başka gelirlerin kaydedildiği ve altyapı yatırım hesabından Büyükşehir Belediyesinin diğer cari banka hesaplarına aktarma yapıldığı görülmüştür.

15.06.2006 tarihli ve 26199 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin "Alt Yapı Yatırım Hesabı" başlıklı 4'üncü Bölümünün "Hesabın oluşumu ve gelirleri"ne ilişkin 14'üncü maddesinde; altyapı yatırım hesabının, ortak programa alınan altyapı hizmetlerinin gerçekleştirilmesi için kurumların yapacakları aktarımlar ile kazılardan elde edilen gelirlerden oluşacağı; büyükşehir ve ilçe belediyeleri cadde, bulvar, meydan ve sokaklarında yapılacak tüm kazılardan elde edilecek

gelirlerin büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak altyapı yatırım hesabında toplanacağı; bu paraların büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından sadece cadde, bulvar, meydan ve sokakların asfalt ve kaldırımlarının yapımında kullanılacağı ve bu gelirlerin amacı dışında kullanılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Büyükşehir Belediyesi tarafından bir kamu bankası nezdinde vadeli ve vadesiz altyapı yatırım hesabı açıldığı ve altyapı kazı çalışmalarından doğan zemin tahrip bedellerinin bu hesapta toplandığı görülmüştür. Ancak banka hareketlerinin incelenmesi neticesinde bu banka hesabında kazılardan elde edilen gelirlerin dışında bazı diğer gelirlerin de toplandığı ve bu hesaptan Büyükşehir Belediyesinin diğer cari hesaplarına aktarımlar yapıldığı tespit edilmiştir. Örneğin 5888 No.lu yevmiye ile altyapı yatırım hesabından Büyükşehir Belediyesinin vergilerini topladığı banka hesabına 8.000.000,00 TL'lik aktarım yapılmıştır. Daha düşük tutarlarda farklı örnekler de mevcuttur.

Büyükşehir Belediyesi cevabında; altyapı yatırım hesabından cari hesaplara yapılan transferlerin yine sadece altyapı yatırımlarına harcandığını iddia etmekle birlikte herhangi bir somut belge ortaya koymamaktadır. Bu gelirlerin cari banka hesabına aktarılması, söz konusu tutarların yukarıda bahsi geçen amaca uygun kullanılıp kullanılmadığı noktasındaki tespiti güçleştirmektedir.

Yukarıda yer alan Yönetmelik hükümlerinde belirtildiği üzere altyapı kazı çalışmalarından doğan zemin tahrip bedelleri altyapı yatırım hesabında izlenmeli ve sadece cadde, bulvar, meydan ve sokakların asfalt ve kaldırımlarının yapımında kullanılmalıdır.

BULGU 2: Belediye Şirketine İşletme Hakkı Verilen Sosyal Tesislerin Bir Spor Kulübüne Kullandırılması ve Giderlerinin Büyükşehir Belediyesince Karşlanması

Mülkiyeti Büyükşehir Belediyesine ait olan sosyal tesis niteliğindeki spor tesislerinin işletme hakkının belediye şirketine devredildiği, devir protokolünde spor tesislerinin Büyükşehir Belediyesi Spor Kulübü'nün kullanımına sunulma şartının bulunduğu ve giderlerinin Büyükşehir Belediyesi bütçesinden karşılandığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun "Şirket kurulması" başlıklı 26'ncı maddesinde; "(...) Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu

şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.” hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 10.11.2020 tarihli ve 2020/495 sayılı kararında, mülkiyeti Büyükşehir Belediyesine ait olan Fikri Bayrıl Spor Tesislerinin, Tevfik Lav Tesisleri içerisindeki tribün binası ile futbol sahasının ve Mümin Özkasap Spor Tesislerinin işletme hakkının belediye şirketi olan Besot Müşavirlik, Mühendislik, Müteahhitlik Hizmetleri Ulaşım Toplu Taşımacılık Sosyal Tesisler İşletmeciliği Turizm ve Enerji Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'ne (BESOT AŞ) 15 yıl süre ve 500 TL kira bedeli ile devredilmesine ilişkin protokol yapılmak üzere Büyükşehir Belediye Başkanına yetki verilmiştir.

Yapılan incelemede, Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile BESOT AŞ arasında 15.01.2021 tarihinde imzalanan adı geçen spor tesislerinin işletme devrine ilişkin protokolün 7/b maddesinde; *“Devri yapılan tesislerde; altyapı sporcularının faaliyetlerinin karşılanması, Manisa Büyükşehir Belediyesi Spor Kulübünün aktif branşları ile açacağı tüm spor branşlarında ve spor okullarında tesis kullanımına izin verilmesi şartıyla tesislerin her türlü bakım, onarım ve tadilatları ile elektrik, su, doğalgaz vb. tüm abone masrafları, iştirak bedelleri, resmi harç ve vergiler Manisa Büyükşehir Belediyesine ait olacaktır.”* hükmüne yer verildiği,

Bahsi geçen hüküm gereği işletme hakkı BESOT AŞ'ye devredilen tesislerin, şirket tarafından Manisa Büyükşehir Belediyesi Spor Kulübü'nün kullanımına verildiği ve tesislerin küçük çaplı bakım onarım giderlerinin Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı bütçesinden karşılandığı, ayrıca tesislere 25 adet LCD televizyon alımı yapıldığı tespit edilmiştir.

Belediye Meclisi bahsi geçen kararda, sosyal tesis niteliğinde olan spor sahalarının 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında, belediye şirketine süresi ve tutarı belli olmak şartıyla işletme hakkının verilmesi için belediye başkanına yetki vermiştir. Ancak Başkanlık tarafından alınan yetkinin şirketle imzalanan protokol yoluyla genişletildiği, bir spor kulübünün kullanımına verilmesi şartıyla tesislerin giderlerinin de karşılanacağı hükmünün getirildiği görülmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75/d maddesinde; "*Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. (...)*" hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere belediyeler kendi mülkiyetindeki taşınmazları, sadece aslî görev ve hizmetlerinde kullanmak üzere mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilmektedir. 02.02.2018 tarihli ve 30320 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 16.10.2017 tarih, 2017/1 Esas 5415/1 Karar sayılı Sayıştay Genel Kurulu İçtihadı Birleştirme Kararında da, belediyelerin ancak mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla belediye meclislerinin bu konuya ilişkin alacakları kararlar ve sadece mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına taşınmaz tahsis edebilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Büyükşehir Belediyesi cevabında; 5216 sayılı Kanunun 26'ncı maddesinin g bendi gereği hisselerinin tamamı Büyükşehir Belediyesi'ne ait olmak üzere BESOT AŞ'nin kurulduğunu, Büyükşehir Belediye Meclisince verilen yetkiye dayanarak sosyal tesislerin adı geçen şirkete işlettirilmek üzere Başkanlık tarafından bir protokol yapıldığını, protokol hükmü gereği tesisin altyapı sporcularına kullandırılması şartıyla giderlerinin Büyükşehir Belediyesi bütçesinden karşılanacağını, bunun altında yatan amacın 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesi çerçevesinde sporun teşvik edilmesi olduğunu belirtmektedir.

Ancak 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi gereği kurulan şirketlerin görevi; büyükşehir belediyesinin mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletmektir. Büyükşehir belediyelerinin kendi görev ve sorumluluğu kapsamında bulunan sporu teşvik etmek, amatör spor kulüplerine destek vermek gibi faaliyetlerini şirketleri aracılığıyla yerine getirmesi, bu yolla spor kulüplerine sosyal tesis/spor sahası kullandırması mümkün değildir.

Bu itibarla, Büyükşehir Belediye Meclis Kararı ile işletme hakkı belediye şirketine devredilen spor tesislerinin, Büyükşehir Belediyesi tarafından şirket ile imzalanan protokol yoluyla bir spor kulübüne kullandırılması ve tesislere ilişkin giderlerin bütçeden karşılanması anılan mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 3: İşletilmesi Devredilemeyecek Olan Belediye Mülkiyetindeki Yerlerin İhale Yapılmadan Belediye Şirketlerine Devredilmesi

Büyükşehir Belediyesi tarafından, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesi kapsamında olmayan yerlerin işletme haklarının ihale yapılmadan kendi şirketlerine devredildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde;

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

(...)

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür" denilmektedir.

5216 sayılı Kanun'un "Şirket kurulması" başlıklı 26'ncı maddesinde;

"(...) Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir" denilmektedir.

Yukarıda yer alan düzenlemeler dikkate alındığında belediye tarafından bir taşınmazın devri ya da tahsisinin ancak diğer tarafın mahalli idare ya da kamu kuruluşu olması durumunda mümkün olabileceği açıktır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda "Mahallî idare: Yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareleri," şeklinde yapılan tanımının belediye şirketlerini kapsamadığı açıktır.

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinde ise özel bir düzenlemeye yer verilmiş ve büyükşehir belediyelerinde; hafriyat sahaları, toplu ulaşım hizmetleri, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerinin ihale yapılmaksızın belediye şirketlerine işletilmesinin devredilebileceği ifade edilmiştir. Anılan madde hükmünde belirtilen yerler tahdidi olarak sayılmış olup bunların dışındaki yerlerin ihalesiz olarak büyükşehir belediyesinin %50'sinden fazlasına ortağı olduğu şirkete devredilmesi mümkün değildir.

Buna göre söz konusu yerlerin gerek taşınmaz niteliği ile 5393 sayılı Kanun'un 75'inci maddesi gereğince tahsisinin, gerekse işletilmesi amacıyla 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi gereğince işletilmesi devrinin (ihalesiz olarak) belediye şirketlerine yapılmaması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Büyükşehir Belediyesi tarafından aşağıdaki tabloda yer alan ve 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında yer almayan ofis, büro, işyeri, kafeterya, umumi tuvalet ve restoran niteliğinde olan taşınmazlar ile ilçe otogarlarının bir bütün olarak Belediyenin %50'sinden fazlasına ortağı olduğu şirketlerine ihalesiz olarak devredildiği tespit edilmiştir.

Bu husus Manisa Büyükşehir Belediyesi 2020 yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu ekinde "İzlemeye Alınan Bulgular" arasında yer almıştır. Ancak mevzuata aykırı olarak önceki yıllarda işletme devri yapılan yerler ile ilgili olarak 3'ü hariç, uygulamaya devam edilmekte olduğu görülmüştür.

Tablo 8:İşletme Devri Yapılan Taşınmazların Listesi

İşletme Devri Yapılan Taşınmazın Adresi	İşletme Devri Yapılan Şirket	Süresi (YIL)	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Taşınmazın Cinsi
Şehzadeler İlçesi Yarhasanlar Mahallesi 2319 Sokak 20m1b Pafta 2685 Ada 2 Parseldeki Taşınmaz	BESOT AŞ	10	15.03.2016	14.03.2026	Maski Kuleleri(OfisBüro)
Sarıgöl İlçesi Ayan Mahallesi Şehit Mustafa Karınca Caddesi No:2	MANULAŞ	10	27.04.2018	26.04.2028	14 Adet İşyeri
Şehzadeler İlçesi Akıncılar Mahallesi 8 Eylül Caddesi No:51	BESOT AŞ	5	01.07.2020	30.06.2025	Kafeterya
Şehzadeler İlçesi 1.Anafartalar Mahallesi 1603 Sokak No:7	BESOT AŞ	10	28.04.2016	27.04.2026	Kafeterya
Şehzadeler İlçesi 1.Anafartalar Mahallesi Gazi Osmanpaşa Caddesi No:62/A	BESOT AŞ	10	01.09.2016	31.08.2016	Restoran
Şehzadeler İlçesi, 1. Anafartalar Mahallesi, Atatürk Bulvarı No:9/A	BESOT AŞ	5	07.10.2019	06.10.2024	Kafeterya
Şehzadeler İlçesi Ahmet Bedevi Mah. 581 Sok. No:1	BESOT AŞ	5	01.07.2020	30.06.2025	Otogar İş Yerleri

Akhisar İlçesi 1151 Ada 1 Parselde Kayıtlı Ulucami Mahallesi 374 Sokak No:62	MANULAŞ	5	01.09.2019	31.08.2024	Akhisar İlçe Otogarı
Soma İlçesi Cumhuriyet Mahallesi Yavuz Selim Caddesi No:30	MANULAŞ	5	17.06.2019	16.06.2024	Soma İlçe Otogarı
Alaşehir İlçesi Barış Mahallesi Denizli Kara Yolları Küme Evleri No:62, 16 Ada 118 Parsel Taşınmaz	MANULAŞ	10	23.11.2017	19.07.2027	Alaşehir İlçe Otogarı
Gördes İlçesi Adnan Mahallesi Fatih Bulvarı No:165	MANULAŞ	5	01.09.2019	31.08.2024	Gördes İlçe Otogarı 5 Adet İşyeri
Merkez Efendi Mahallesi 8 Eylül Caddesi No:188/1	BESOT AŞ	10	05.06.2017	04.06.2027	Kafeterya
Alaşehir ilçesi Yenice Mahallesi Turhan Alakent Caddesi No:2/3/C	BESOT AŞ	5	10.02.2020	10.02.2025	İş Yeri
Alaşehir ilçesi Yenice Mahallesi Turhan Alakent Caddesi No:2/3/C	BESOT AŞ	5	10.02.2020	10.02.2025	İş Yeri
Şehzadeler İlçesi Yarhasanlar Mahallesi 1706 Sokak	MANULAŞ	5	07.10.2019	06.10.2024	WC
Şehzadeler İlçesi Çarşı Mahallesi 1801 Sokak	BESOT AŞ	4	10.06.2020	13.05.2024	WC
Alaşehir İlçesi Yenice Mahallesi Turhan Alakent Caddesi	BESOT AŞ	5	11.02.2020	10.02.2025	WC
Salihli İlçesi Zafer Mahallesi 422 Ada 2 Parselde Bulunan 64 Adet İş Yeri	MANULAŞ	5	06.11.2020	26.11.2025	İş Yeri

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi ile büyükşehir belediyelerine bir istisna tanınmış ve bazı taşınmazlarını ve işletme hakkı niteliğindeki yerleri ihalesiz olarak %50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketlerine ihalesiz olarak devredebileceği ifade edilmiştir. Ancak ofis, büro, işyeri, kafeterya, umumi tuvalet ve restoran niteliğindeki yerler bu kapsamda yer almamaktadır. Ayrıca otogarlar açısından ise, 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinde yer alan toplu ulaşım hizmetlerinin devredebileceği ifadesi, şehir içi toplu taşıma hizmetlerini ve otogarların işletilmesini kapsamakta olup otogarların içerisindeki bağımsız münferit işletilebilir işletmeleri veya taşınmazları kapsamamaktadır.

Bu itibarla gerek otogarların içerisinde gerekse de başka mahallerde yer alan ofis, büro, işyeri, kafeterya ve restoran niteliğindeki yerlerin ihalesiz olarak belediye şirketlerine devredilmesi anılan Kanun'a aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 4: Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendinde belirtilen parasal limitler dâhilinde yapılan mal alımlarına ilişkin harcamaların yıllık toplamının, 2021 yılı bütçesine bu amaçla konulan ödeneklerinin %10'unu, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aştığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (1) bendinde; *"Bu Kanunun 21 ve 22 nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz."* hükmü yer almaktadır.

Anılan Kanun'un "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde idarelerin yaklaşık maliyeti 404.732,00 TL'ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarını pazarlık usulü ile temin edebileceği; "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde bulunan idarelerin 121.405,00 TL'yi, diğer idarelerin 40.443,00 TL'yi aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımlarını ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

Buna göre Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, gerek 21'inci maddenin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımlar hariç 22'nci maddenin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadan aşamayacaklardır.

31.12.2020 tarih ve 31351 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ'in "Genel esaslar" başlıklı 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasında; Kanun'un 62'nci maddesinin (1) bendine göre, Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idarelerinin; Kanun'un gerek 21'inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımlar hariç 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamayacağı, bu oran aşılarak Kuruma yapılan başvuruların reddedileceği,

Üçüncü fıkrasında ise Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarının dikkate alınacağı; mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranının hesaplanacağı,

İfade edilmiştir.

Yapılan incelemede, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendine göre 2021 yılında yapılan mal alımlarında, toplam 239.588.267,38 TL ödenek ayrıldığı; aynı yıl içinde 21/f ve 22/d kapsamında toplam 32.217.457,70 TL tutarında mal alımı yapılmak suretiyle bütçeyle ayrılan ödeneğin %13,45'i oranında toplam 8.258.630,96 TL yasal sınırı aşan harcama yapıldığı ve Kamu İhale Kurulunun uygun görüşünün alınmadığı tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi tarafından 2021 yılı içerisinde 4734 sayılı Kanun'un 21/f ve 22/d maddeleri kapsamında gerçekleştirilen mal alımlarında, bütçeye bu amaçla konulan ödeneklerinin %10'u tutarındaki sınırın, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşılması hususu, 4734 sayılı Kanun ve ilgili Tebliğ hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 5: Belediye Tarafından Şirkete İhalesiz Olarak Devredilen Yerlerin Şirket Tarafından Pazarlık Usulü İle Kiralanması

Büyükşehir Belediyesi tarafından 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında ihalesiz olarak şirkete devredilen yerlerin, şirket tarafından pazarlık usulü ile kiraya verildiği görülmüştür.

2886 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde; genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin kiralama işlemlerinin bu Kanun hükümlerine göre yürütüleceği ifade edilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un "Şirket kurulması" başlıklı 26'ncı maddesinde ise; "(...) Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir (...)" denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere belediye şirketleri 2886 sayılı Kanun kapsamında yer almamaktadır. Ancak 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi gereği büyükşehir belediyesi tarafından bu madde kapsamında şirkete ihalesiz olarak devredilen

yerlerin, belediye şirketince üçüncü kişilere devrinde 2886 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Tablo 9:Şirkete Devredilen Taşınmazların Devir ve Kiralama Bedelleri

SıraNo	Taşınmazın Adresi	Şirket	2021 Yılı Aylık Tahsis Bedeli (TL)	2021 Yılı Aylık Kira Bedeli (TL)	Şirketin Uyguladığı İhale Usulü
1	Uncubozköy Mahallesi 5543 Sokak No: 4/A Yunusemre İlçesi	BESOT AŞ	897,06	13.600,00	Pazarlık
2	1 .Anafartalar Mahallesi Gazi Osman Paşa Caddesi No:62/A Şehzadeler İlçesi	BESOT AŞ	1.843,18	12.800,00	Pazarlık
3	75.Yıl Mahallesi 5349 Sokak No:28/A Yunusemre İlçesi	BESOT AŞ	3.070,69	8.000,00	Pazarlık
4	Mimar Sinan Mahallesi Alçitepe Caddesi No:4/A Şehzadeler İlçesi	BESOT AŞ	1.403,09	16.100,00	Belediye Kiracısı
5	Akmescit Mahallesi 4118 Sokak No:10/A Yunusemre İlçesi	BESOT AŞ	345,02	6.976,00	Pazarlık
6	Güzelyurt Mahallesi 19 Mayıs Bulvarı No:28 Yunusemre İlçesi	BESOT AŞ	4.724,14	18.480,00	Pazarlık
7	Yarhasanlar Mahallesi 2319 Sokak No:12/A Şehzadeler İlçesi	BESOT AŞ	33.586,41	57.900,00	Pazarlık
8	Aynalı Mahallesi 3303 Sokak No: 1/A Yunusemre İlçesi	BESOT AŞ	667,04	6.250,00	Belediye Kiracısı
9	Akincılar Mahallesi 2703 Sokak No: 81 Şehzadeler İlçesi	BESOT AŞ	1.253,57	11.550,00	Belediye Kiracısı
10	Ahmet Bedevi Mah. 581 Sokak No: 1 Şehzadeler İlçesi	BESOT AŞ	92.006,25	154.580,00	Açık Teklif/Pazarlık
11	Yılmazlar Mah. 318 Ada 1 Parsel Turgutlu İlçesi	BESOT AŞ	1.522,53	7.500,00	Pazarlık
12	Topçuasım Mahallesi Tevfikiye Caddesi No:10/A Yunusemre İlçesi	BESOT AŞ	345,02	3.000,00	Belediye Kiracısı
13	Şehitler Mahallesi Yedieylül Yolu Caddesi Pazaryeri Sit. 99/1 Turgutlu İlçesi	MANULAŞ	1.424,97	7.000,00	-
14	Keçiliköy Mahallesi 3228 ada 6 Parsel Yunusemre İlçesi	MANULAŞ	34.226,25	40.000,00	Pazarlık
15	Salihli İlçesi Zafer Mahallesi mevcut tapuda 422 ada 2 parsel Salihli İlçesi	MANULAŞ	5.854,50	53.750,00	Açık Teklif/Pazarlık
16	Akhisar İlçesi Ulucami Mahallesi 374 Sokak Akhisar İlçesi	MANULAŞ	14.815,27	25.870,00	Belediye Kiracısı

2886 sayılı Kanun ile ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esas kılınmış, Kanun kapsamındaki işlerde tekliflerin gizli olarak verilmesini sağlayan kapalı teklif usulünün temel olduğu belirtilmiş ve istisnai olarak sadece Kanun'un 51'inci maddesinde sayılan işlerin pazarlık usulüyle yaptırılabilceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu 51'inci maddenin (g) bendinde ise “*Kullanışlarının özelliği, idarelere yararlı olması veya ivediliği nedeniyle kapalı veya açık teklif yöntemleriyle ihalesi uygun görülmeyen, devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi*”nin pazarlık usulü ile ihale edilebileceği belirtilmiştir.

Kanun'un diğer maddelerinde yer alan "idare" kavramı yerine 51/g maddesinde "Devlet" kavramı kullanılmıştır. Hatta aynı maddenin (f) bendinde yine "idare" kavramına yer verilmiştir. Kanun'a tabi kurumlar için "idare" kavramı kullanılırken (g) bendinde "idarelerin özel mülkiyetinde" ibaresi yerine "Devletin özel mülkiyetinde" ve "Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunun" ibarelerine yer verilmiş olması bu maddenin başka bir mana ve içeriği ifade ettiğini göstermektedir.

Kanun'da geçen "Devletin özel mülkiyetindeki" ve "Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler" ifadeleri ile hazineye ait olan taşınmazlar tarif edilmekte olup, belediyelerin veya belediye şirketlerinin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazların bu kapsamda değerlendirilmesi mümkün değildir.

Belediye mülkiyetinde olup da 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı madde kapsamında şirkete ihalesiz olarak devredilen yerlerin şirket tarafından ihalelerinin, 2886 sayılı Kanun'daki şartlar dikkate alınarak açık teklif usulü veya kapalı teklif usulü ile yapılması, devredilen yerlerin devir amacına uygun kullanılıp kullanılmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

Belediyenin tapuda kayıtlı taşınmazlarından, tapu kaydı ile mevcut kullanım şekli farklılık gösteren taşınmazlar olmasına rağmen cins tashih işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

02.10.2006 tarih ve 26307 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde cins tashihi,

"Binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi" olarak tanımlanmış,

"Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesinde;

"(1) Kamu idareleri; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde ve kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, tapu kayıtlarında cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar."

(2) Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır.” denilerek taşınmazların cins tashihlerinin yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, Büyükşehir Belediyesinin tapuda kayıtlı taşınmazlarından, mevcut kullanım şekli ile tapuda yer alan bilgileri farklı olan taşınmazlar olduğu tespit edilmiştir. Bu işlemlerin yapılmaması, belediyeye ait taşınmazların tapuda kayıtlı olup olmama durumları ile “Orta Mal” veya “Genel Hizmet Alanları” olma hallerinin bilinmemesine sebebiyet verebilmektedir. Ayrıca muhasebe kayıtlarının taşınmazların kullanım durumlarına göre ilgili hesaplara kaydedilmemiş olması bilançoda taşınmaz değerlerinin hatalı görünmesine de sebep olmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; taşınmazların cins tashih işlemlerine başlandığını ancak çalışmaların tamamlanmadığını ifade etmiştir.

Bu itibarla, tapuda kayıtlı olan taşınmazların kullanım şekilleri ile tapu bilgilerinin uyumlu hale getirilmesi amacıyla cins tashih işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir.

BULGU 7: Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınan Geçiş Hakkı Bedellerinin İlçe Belediyelerine Aktarılmaması

Mücadir alan içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapı veya şebekelerinde kullanılan kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin Büyükşehir Belediyesi tarafından ilçe belediyelerine aktarılmadığı görülmüştür.

Sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerecin taşınmazlardan geçirilmesiyle ilgili geçiş haklarını, bu haklara ilişkin ücret tarifelerini, geçiş hakkını kullanacak işletmeciler ile geçiş hakkı sağlayıcılarının yükümlülüklerini kapsayan Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik, 27.12.2012 tarihli ve 28510 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Yönetmelik’in 9’uncu maddesinde; geçiş hakkı sağlayıcısı tarafından, geçiş hakkını kullanan işletmeciden talep edilen geçiş hakkı ücretinin, yine bu Yönetmelik’in ekinde

yer alan Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi Üst Sınırları Tablosunda belirtilen fiyatları aşamayacağı hüküm altına alınmıştır. İlk yıldan sonraki geçiş hakkı ücretlerinde ise bir önceki yıl geçiş hakkı ücretine en fazla Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) oranında artırım yapılması suretiyle tespit edileceği belirtilmiştir. Söz konusu tablo incelendiğinde, büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve büyükşehir belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerler ile büyükşehir belediyeleri sınırları içerisinde kalan ve ilçe belediyelerinin tasarrufunda ve/veya sorumluluğunda olan yerlere yönelik olarak farklı tarifelerin belirlendiği görülmüştür. Yönetmelik ekinde ilçe belediyelerinin sorumluluğunda bulunan yerler ayrı olarak düzenlendiğinden ilçe belediyelerinin sorumluluğunda bulunan yerlere ilişkin tahakkuk edecek geçiş hakkı bedelleri ilgili ilçe belediyesine aktarılmalıdır.

Tablo 10:2021 Yılı Geçiş Hakkı Bedelleri Tahakkuk ve Tahsilat Tablosu

Kurum	2020 Geçiş Hakkı Bedeli (TL)	Tahakkuk Miktarı (TL)	Ödenen (TL)
TÜRKCELL SÜPERONLINE	401.721,60	401.721,60	401.721,60
TÜRK TELEKOM	456.322,21	456.322,21	456.322,21
TÜRKSAT	105.708,12	105.708,12	0

Yapılan incelemede, Büyükşehir Belediyesi tarafından 2021 yılında, ayrıntıları yukarıdaki tabloda gösterilen, toplam 858.043,58 TL geçiş hakkı bedeli tahsil edildiği, ilçe belediyelerinin sorumlu olduğu yerlerden elde edilen geçiş hakkı ücretlerinin ilgili ilçe belediyelerine aktarılmadığı, buna ilişkin herhangi bir işlem gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi, tahakkuk ve tahsilatını gerçekleştirdiği bu gelirin tamamına sahip olmayıp ilçe belediyelerinin yetki alanlarında bulunan altyapı geçiş hakkı bedellerini ilçe belediyelerine aktarması gerekmektedir

BULGU 8: Toplu Ulaşım Hatlarının İhalesiz ve Süresiz Olarak Kullanılması

Büyükşehir statüsüne kavuşmadan önce ihalesiz olarak veya süresiz ihaleli verilen (D) plaka tahsis edilmiş özel halk otobüsleri ile il içi taşımayla ilgili "D4 yetki belgesi" yolcu taşımacılarına yönelik toplu ulaşım haklarının Büyükşehir Belediyesi olduktan sonra da benzer şekilde sürdürüldüğü görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde;

"Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."

(p) bendinde;

"Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. (Ek cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettilmesine karar vermek."

ikinci fıkrasında ise;

"(...) (Ek üç cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir belediyeleri, birinci fıkranın (p) bendinin ikinci cümlesinde yer alan kriterler esas alınarak büyükşehir belediye meclisi kararıyla belirlenen yerlerdeki toplu taşıma hatlarının işletmesinin o bölgede kurulu taşıma birlik veya kooperatiflerinden temin edilmesine karar verebilir. Bu durumda ihaleye katılacaklarda ve kullanılacak taşıma araçlarında aranacak şartlar belediyelerce belirlenir."

(...)"

Hükümleri yer almaktadır.

Aynı Kanun'un "Ulaşım hizmetleri" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"(...)"

Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park

yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.

(...)

Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz”

denilerek büyükşehir olunmadan önce 2918 sayılı Kanun’un 12’nci maddesi hükümlerince il ve ilçe trafik komisyonlarına tanınan yetkiler Ulaşım Koordinasyon Merkezine (UKOME) devredilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15’inci maddesinde, her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletirmenin belediyelerin yetkisi dahilinde olduğu, bu hizmeti Danıştayın görüşü ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebileceği, toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği, toplu taşıma hatlarını kiraya verebileceği veya hizmet satın alma yoluyla yerine getirebileceği düzenlenmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun, 1’inci maddesinde yer alan, “(...) belediyelerin (...) satım, hizmet (...), kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür.” hükmüne göre toplu taşıma hakkının ihale ile verilmesi gerekmektedir.

Aynı Kanun’un “Kiralarda sözleşme süresi” başlıklı 64’üncü maddesinde yer alan, “Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz. Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin (Ek ibare: 20/2/2001 - 4628/17 md.) ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin (Ek ibare: 18/4/2001 - 4646/13 md.) ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı buldukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir.” hükmü gereği kiralamalarda sürenin 10 yıl ile sınırlı olduğu açıktır.

Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015/985, Karar No: 2015/3164 numaralı kararı;

“(…)

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetini bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştay’ın görüşü ve İçişleri Bakanlığı’nın onayının alınmasının ön koşul olduğu, kiralama yolunu seçmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10 yıla sınırlı olduğu ve her iki durumunda Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olduğu anlaşılmakta ve toplu taşıma hizmetlerinin ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceğinin vb. hususların açık bir şekilde ortaya konularak söz konusu ihalenin yine Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde verilecek olan ruhsatın süresiz bir şekilde verilemeyeceği, belli bir süre dâhilinde ruhsat verilmesi gerektiği görülmektedir.

(…)

Bu durumda, ilgili mevzuat ve dosyadaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda; toplu taşıma hizmetinin yerine getirilmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde, süresiz olarak ruhsat vermenin söz konusu olmadığı, belli bir süre dâhilinde ruhsatın verilmesi gerektiği, bu süreye göre muhammen bedelin belirlenmesinin şart olduğu, bu hususlar ortaya konulduktan sonra Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde ihalenin yapılması gerektiği”

Aynı Dairenin Esas No:2014/384, Karar No: 2014/1950 kararı ise;

“(…)

Yukarıda yer verilen hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden; büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde toplu taşıma hizmetlerini yürütmenin ve bu amaçla toplu taşıma vasıtalarının işletilmesi ve işlettirilmesinin kamu hizmeti olarak münhasıran büyükşehir

belediyelerine imtiyaz olarak verilmiş olduğu; toplu taşıma vasıtalarını işlettiğinin ise imtiyaz sözleşmesi, ruhsat verme, kiralama veya hizmet satın alma yoluyla gördürülebileceği; anılan usullerden herhangi birinin seçilmesi yoluyla toplu taşıma hizmetinin özel hukuk kişileri eliyle sağlanması hâlinde büyükşehir belediyesinin kanunlarla kendisine verilen ulaşım hizmetlerine ilişkin imtiyazdan vazgeçmiş sayılacağı sonucuna varılmakta olup; söz konusu vazgeçme iradesinin ise, ancak, belediye adına imtiyaz verilmesinde görevli ve yetkili kılınan belediye meclisince ortaya konulması hâlinde geçerli olacağı kabulü gerekmektedir.”

şeklindedir.

İlgili mevzuat ve kararlar birlikte değerlendirildiğinde, toplu taşımaya ilişkin hakların belediyeye ait olduğu açıktır. Toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama, ruhsat verme veya hizmet satın alma usullerinden biri ile Belediye tarafından üçüncü kişilere gördürülmesi de mümkündür. Ancak bu hakkın ihale yoluyla rekabete uygun, saydam ve sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede toplu taşıma hizmetleri bakımından görevli ve yetkili olan belediyenin bu hakkını mevzuata uygun olmayan şekilde ihale yapmadan doğrudan meclis, encümen veya belediye başkanı kararına dayanarak ve süresi belli olmayacak şekilde dağıtması, satması, devretmesi veya her ne surette olursa olsun kullandırması mümkün değildir.

Toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama, ruhsat ve hizmet satın alma usullerinden biri ile üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkün olmakla birlikte bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunludur. Kanunda öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesi durumlarında bu durumun hukuka aykırılık oluşturacağı kuşkusuzdur.

Toplu ulaşım hatları ile ilgili yapılan inceleme sonucu yapılan tespitler aşağıdaki gibidir;

Manisa İlinin 01.04.2014 tarihi itibarıyla Büyükşehir statüsüne dönüşmesi ve il mülki sınırlarının Büyükşehir Belediye sınırları olarak belirlenmesi sonrasında Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığınca Manisa il içi taşımayla ilgili olarak verilen “D4 yetki belgesi” yolcu taşımacıları ile il/ilçe belediyeleri tarafından şehir içerisinde toplu taşıma yapan ve (D) plaka tahsis edilmiş özel halk otobüsleri Büyükşehir Belediye Başkanlığına devredilmiştir.

Bu bağlamda; Mahallelerden (Köy) il/ilçe merkezlerine, ilçelerden ilçe/il merkezine yolcu taşımacılığı yapmak üzere Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca D4 Yetki belgesi verilen yaklaşık 1.350 taşımacı; bunun dışında Manisa merkezde 168, Turgutlu merkezde 40, Salihli

merkezde 36, Alaşehir merkezde 20, Kula merkezde 1, Akhisar merkezde 32, Soma merkezde 28 olmak üzere toplam 325 adet ilgili Belediyeler tarafından (D) plaka tahsis edilmiş özel halk otobüsü Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir.

2015 yılında Büyükşehir Belediye Başkanlığınca yaptırılan Ulaşım Master Planları çerçevesinde hazırlanan ve UKOME'nin muhtelif tarihli kararları ile kabul edilen Toplu Taşıma Hatlarının Optimizasyonu raporlarına göre (D4) yetki belgeli taşımacılar ile (D) plaka tahsisli özel halk otobüsleri faaliyette buldukları ilçe içerisinde kurulan gelir havuzları dahilinde tek çatı altına alınarak, araçların kapasiteleri, günlük sefer sayıları, araç başı taşınan yolcu sayısı ile araç başına kat edilen mesafeler gibi kriterleri göz önüne alınarak optimize edilmiştir. Bu çerçevede (D4) yetki belgeli taşımacılık yapan araç sayısı 479'a, (D) plaka tahsisli özel halk otobüsleri sayısı 325'e düşürülerek toplam toplu ulaşımdaki araç sayısı 804'e indirilmiştir. Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde toplu taşıma hizmeti yürüten özel kooperatiflerin toplu taşıma araçlarına ait iş, işlem ve işleyişleri; merkezlerde faaliyet gösteren (D) plaka tahsisli özel halk otobüsleri, UKOME'nin 2016/22 Sayılı Kararı olan (D) Plaka Tahsisli Özel Halk Otobüsleri Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönerge, (D4) yetki belgesinden dönüştürülen ve mahalleler ile ilçe/ilçeler arasında yolcu taşımacılığı yapan otobüsler ise UKOME'nin 2016/25 sayılı kararı olan Karayolu Özel Toplu Taşıma Otobüsleri Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönerge hükümlerine göre düzenlenmiştir.

Uygulama, toplu taşıma araçlarına her iki yılda bir taşıma sözleşmesi yapılarak çalışma ruhsatı verilmesi şeklinde yürütülmektedir. Belediyenin toplu ulaşım hizmetlerini ancak Danıştay'ın görüşü ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebileceği göz önüne alındığında, imtiyazı aşan şekilde fiili olarak hattın ihalesiz kullanılması kabul edilebilir bir uygulama olarak görülmemektedir. 04.05.2021 tarihli ve 31474 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararı ile aynı durumda olan bir başka belediye tarafından hat tahsislerinin bulgumuzda belirtilen aynı sebeple iptal edilmesi sonucunda Anayasa Mahkemesi tarafından mülkiyet hakkının ihlal edildiğine dair karar verilmiştir. AYM tarafından müdahalenin ihlal oluşturup oluşturmadığı değerlendirilirken kanunilik, kamu yararı amacı taşıması ve ölçülebilirlik ilkeleri esas alınarak karar verilmiştir.

AYM'nin vermiş olduğu kararda Anayasa'nın 13'üncü ve 35'inci maddeleri uyarınca mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilmesi, ancak mülkiyet hakkına yapılan bir müdahalenin ölçülü olabilmesi için ise bu müdahalenin keyfi ve öngörülemez

nitelikte olmamasının gerektiği ifade edilmiştir. AYM'nin vermiş olduğu kararın içeriği incelendiğinde somut olayda iptal edilen minibüs hattı tahsisinin ihalesiz olarak verildiği ve hâlihazırda bu hatta çalışmak isteyebilecek kişilere de bu imkânın tanınması gerektiği nazara alındığında müdahalenin gerekli olmadığı söylenemeyeceği belirtilmiştir. Ancak hali hazırda bu hatları işleten kişilere herhangi bir süre ve imkan tanımadan hat tahsislerinin iptal edilmesinin hat tahsisi yapılan kişiler yönünden öngörülemez bir durum olduğu, İdarenin herhangi bir uyarı yapmadan ve geçiş süreci de öngörmeden yaptığı bu işlemin bütün külfetinin minibüs hatlarını işleten bu kişilere yüklenmesi sonucunu doğurduğu ifade edilmiştir.

AYM kararının sonucunda; minibüs hatlarının herhangi bir süre ve imkân tanımadan iptal edilmesi, bu hatları işleten kişilere öngörülemez bir şekilde şahsi olarak aşırı ve orantısız bir külfet yüklediği ve mülkiyet hakkı ile kamu yararının arasında olması gereken adil dengenin minibüs hatlarını işleten kişiler aleyhine bozulduğu belirtilmiştir.

AYM, otobüs ve minibüs hatlarının ihalesiz ve süresiz olarak kişilere tahsis edilmesini kamu yararı açısından uygun bulmamakta ancak bu hat tahsislerinin iptal edilmesi noktasında ölçülülük ilkesine uygun davranılarak hat sahibi kişilere belirli bir süre ve imkân tanınarak bu işlemin yapılması gerektiğini ifade etmektedir.

Mevzuata aykırı işlemlerin, mevzuata aykırılıklarının tespit edildiği tarih itibarıyla hukuk düzeninden çıkarılmaları hukuk devletinin bir gereğidir. Bu nedenle, yukarıda açıklanan hususlar da gözetildiğinde bu durumun düzeltilmesi zorunludur. Bu kapsamda belediyece toplu taşıma hizmetlerinin üçüncü kişilere gördürülmesinin yöntemini belirleme ve bu konuda yeniden bir ihale yapıp yapmama konusunda Büyükşehir Belediyesinin takdir yetkisi bulunmakla birlikte, söz konusu hukuki durumun mevcut sözleşmelerin/işlemlerin iptalini gerektireceği kuşkusuzdur. Bu konu, yeniden bir ihale yapılınca kadar geçecek süre zarfında toplu taşıma hizmetlerinden yararlanan belde halkının mağduriyetine yol açmayacak şekilde en kısa sürede çözümlenmelidir.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde faaliyet gösteren toplu ulaşım araçlarının, ihale yapılmaksızın kullanılması ve karşılığında "Güzergâh İzin Belgesi" adı altında alınan ücretlerin vergi mahkemeleri nezdinde açılan davalar neticesinde ilgililere iade edildiği ve bu ücretin Büyükşehir Belediyesi gelir tarifesinden kaldırıldığı görülmüştür. Vergi mahkemesinin güzergâh izin belgelerinin iadesi yönünde karar almasının sebebi, bu ücretin 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 97'nci maddesine istinaden alınmış olması ancak Büyükşehir Belediyesince alınmış olan bu ücret karşılığında herhangi bir hizmetin sunulmamış olmasıdır.

Toplu ulaşım hatlarının bu şekilde ihalesiz olarak uzun yıllardır kullandırılması hem yukarıda bahsedilen mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmekte hem de Büyükşehir Belediyesinin önemli bir gelir kaynağından mahrum kalmasına sebep olmaktadır. Toplu taşıma hizmetlerinin yürütülmesinde mevzuata aykırılığı giderecek şekilde ihale yapılması zorunluluğu bulunmaktadır.

BULGU 9: Kiraya Verilen Otel ve Benzinlik İşletmesinde Şartnameye Aykırılıklar Bulunması

Büyükşehir Belediyesi tarafından otel ve benzinlik olarak işletilmek üzere yap-işlet-devret benzeri model ile kiraya verilen ticari alanın kullanımında sözleşmeye aykırılıklar olduğu görülmüştür.

Mülkiyeti Büyükşehir Belediyesine ait olan Yunusemre İlçesi Keçiliköy Mahallesi Mimar Sinan Bulvarı üzerinde bulunan taşınmaz, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 35'inci maddesi a) fıkrasına göre kapalı teklif usulü ile 18.03.1999 tarihinde yap-işlet-devret benzeri model şeklinde otel ve benzinlik olarak işletilmek üzere 24 ay inşaat süresi, 25 yıl işletme süresi olarak toplam 27 yıl süre ile ihale edilmiştir. İhaleye ilişkin olarak düzenlenen idari ve özel teknik şartnamenin incelenmesi sonucunda işletmeye ilişkin aşağıdaki aykırılıklar tespit edilmiştir;

A) İşletme Merkezinde Belediye Temsilcisi Bulundurulmaması

İdari Şartnamenin "Ö-Tesisin işletilmesi ile ilgili diğer hususlar" başlığı altında;

"1- Tesislerin işletilmesi ile ilgili kurulacak idare merkezinde Belediye bir temsilci bulunduracaktır.

2- Tesislerin yönetim kurulu teşkil edildiği takdirde bu kişi veya belediyeden ayrıca bir kişi yönetim kurulunda görevlendirilecektir.

(...)" hükümleri yer almaktadır.

İdari Şartnamenin bahsi geçen hükmüne istinaden otel ve benzinlik işletmesinde Büyükşehir Belediyesi tarafından görevlendirilmesi gereken temsilcinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Şartname hükümlerine uygun olarak işletmenin yönetiminde belediyenin tayin edeceği bir temsilcinin bulundurulması gerekmektedir.

B) Otel Binası İçerisinde Belirli Bir Bölümün Özel Sektöre Kiraya Verilmesi

İdari Şartnamenin “S-Yasaklar” başlığı altında;

“ 1- Yüklenici kendisine ihale edilmiş bulunan tesislere ait inşaatın yapımını ve işletme hakkını (Belediyeye karşı sorumluluğunu) tümüyle veya kısımlar halinde hiçbir şekilde başkasına devir, temlik edemez.

2- İstekli, üstlenmiş olduğu işi bir başkasına devretmesi halinde sözleşme feshedilir ve kesin teminatı gelir kaydedilir.

(...).” hükümleri yer almaktadır.

İşletmede fiilen yapılan incelemede; bina içerisindeki bir alanının televizyon stüdyosu olarak kullanılmak üzere yerel bir medya kuruluşuna kiraya verildiği ve bunun hakkında Büyükşehir Belediyesine herhangi bir bildirimde bulunulmadığı,

Ayrıca ihale dosyasından, otel içerisinde sözü edilen alanın daha önce de 2016-2019 yılları arasında bir televizyon kanalı tarafından kiralandığı, 31.10.2019 tarihinde düzenlenen tespit tutanağı ile taşınmazın tahliye edildiği, taşınmazın televizyon kanalı tarafından kullanıldığı tespit edilen süre boyunca da Büyükşehir Belediyesince ecrimisil alındığı tespit edilmiştir.

İstekli, yap-işlet-devret benzeri model ile taşınmazı 18.03.1999 tarihinde otel ve benzinlik olarak işletmek üzere kiralamıştır. Taşınmazın bu amaçlar dışında kullanılmayacağı, işletmenin kısmen veya tamamen bir başkasına devredilemeyeceği İdari Şartnamede açıkça hüküm altına alınmıştır. Büyükşehir Belediyesi daha önce de işletmeci tarafından izin alınmaksızın otel binasının bir kısmının televizyon stüdyosu olarak kullanıldığını tespit etmesine rağmen taşınmazı tahliye yoluna giderek, bu dönem için ecrimisil tahsil etmiş ve Şartname hükümlerini uygulamamıştır.

Yap-işlet-devret benzeri model yoluyla otel ve benzin istasyonu olarak işletilmek üzere kiralanmış taşınmazın işletme konusu iş dışında, televizyon stüdyosu olarak kullanılmak üzere, bir kısmının üçüncü kişilere kiraya verilmesi İdari Şartnameye aykırılık teşkil etmekte ve Büyükşehir Belediyesi tarafından sözleşmenin feshi ile kesin teminatın gelir kaydedilmesi yoluna gidilmesi gerekmektedir.

C) Otel Binasında Teknik Şartnameye Aykırı Olarak Değişiklik Yapılması

Özel Teknik Şartnamenin “B-Üst yapı (Bina) ve saha tanzim işleri” kısmında;

“(…)

9- *Belediyenin onayı olmadan ne sabit tesis ne de geçici tesis yapılamayacağı gibi mevcut olanlarda da hiçbir şekilde fiziki değişiklik yapılmayacaktır. (...)*” şeklinde öngörülen hükmüne karşın otel binasında yapılan inceleme sırasında, otel içerisinde bulunan “The ...” isimli restoranının duvarı yıkmak, dışarıya sundurma yapmak, bina çevresinde bulunan kaldırıma seyyar kapalı bir alan kurmak suretiyle Büyükşehir Belediyesinden onay almadan binada fiziki değişiklik yaptığı ve kullanılan alanların belediyenin bilgisi dışında olduğu tespit edilmiştir.

Özel Teknik Şartname hükümlerine göre mevcut alanlarda herhangi bir fiziki değişiklik yapılması mümkün değildir.

Bu itibarla, Büyükşehir Belediyesinin yap-işlet-devret benzeri model yöntemiyle işletmesini devrettiği taşınmazların şartname ve sözleşme hükümleri çerçevesinde kullanılmasını sağlayacak kontrol ve düzenlemeleri yapması gerekmektedir.

BULGU 10: Otopark Hesabında Biriken Meblağlardan Cari Hesaplara Aktarma Yapılması

3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca Büyükşehir Belediyesinin otopark hesabında toplanan paraların bir kısmının Büyükşehir Belediyesinin diğer banka hesaplarına aktarıldığı görülmüştür.

3194 sayılı Kanun’un 37’nci ve 44’üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 22.02.2018 tarihli ve 30340 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Otopark Yönetmeliği’nin 13’üncü maddesine göre; otopark hesabında toplanan meblağın, belediyelerin kendi kaynaklarından ayıracağı tahsisatla birlikte, tasdikli plan ve beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge ve genel otoparkların inşasında kullanılması gerekmektedir. Otopark hesabında toplanan meblağın otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılamayacağı bahsi geçen maddede açıkça belirtilmektedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 27’nci maddesinde, imar mevzuatı uyarınca belediyelerin otoparkla ilgili olarak elde ettikleri gelirlerin, beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında bölge otoparkı için gerekli arsa alımları ile

inşasında kullanılacağı ve bu gelirlerin belirtilen amaç dışında kullanılmayacağı ifade edilmiştir.

İlgili mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, otopark bedellerinin belediye sınırları içerisinde yapılacak otoparklar için kullanılması gerektiği ve başka bir amaçla kullanılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen düzenlemelere rağmen, Büyükşehir Belediyesi otopark hesabında toplanan paralardan, aşağıdaki tabloda ayrıntıları gösterilen, toplam 2.396.375,21 TL'nin otopark bedellerinin tutulduğu banka hesaplarından, cari harcamalarda kullanılan banka hesaplarına aktarıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 11:2021 Yılında Otopark Banka Hesaplarından Cari Hesaplara Yapılan Aktarmalar

Yev. No	Otopark Hesabı	Açıklama	Aktarılan tutar (TL)
1939	Turgutlu Vadesiz Otopark Hesabı	Turgutlu Çok Amaçlı Otopark Ve Pazaryeri Yapım İşi	74.400,00
3939	Turgutlu Vadesiz Otopark Hesabı	Turgutlu Çok Amaçlı Otopark Ve Pazaryeri Yapım İşi	175.415,22
509	Akhisar Vadesiz Otopark Hesabı	Akhisar İlçesi Cumhuriyet Mah. Eski 297 Ada 17 Parsel Ring Yolu Kamulaştırma Ödemesi	361.662,00
508	Akhisar Vadesiz Otopark Hesabı	Akhisar İlçesi Cumhuriyet Mah. Eski 297 Ada 17 Parsel Ring Yolu Kamulaştırma Ödemesi	64.325,00
11571	Akhisar Vadesiz Otopark Hesabı	Manisa İli Akhisar İlçesi Cumhuriyet Mah.297 Ada 17 Parsel Fatma Taban Kamulaştırma Faiz Ödemesi.(Ring Yolu)	607,50
11621	Akhisar Vadesiz Otopark Hesabı	Manisa İli Akhisar İlçesi Cumhuriyet Mah.297 Ada 17 Parsel Hilmi Yılmaz Kamulaştırma Faiz Ödemesi .Ring Yolu)	3.072,29
11610	Akhisar Vadesiz Otopark Hesabı	Manisa İli Akhisar İlçesi Cumhuriyet Mah.297 Ada 17 Parsel Mehmet Kösem Kamulaştırma Faiz Ödemesi. Ring Yolu)	364,20
1940	Yunusemre Vadesiz Otopark Hesabı	Bölgesel Tam Otomasyonlu Otomatik Katlı Otopark Yapım İşi	240.777,00
5629	Yunusemre Vadesiz Otopark Hesabı	Bölgesel Tam Otomasyonlu Otomatik Katlı Otopark Yapım İşi	77.654,00
9744	Yunusemre Vadesiz Otopark Hesabı	Bölgesel Tam Otomasyonlu Otomatik Katlı Otopark Yapım İşi	150.281,00
14482	Yunusemre Vadesiz Otopark Hesabı	Bölgesel Tam Otomasyonlu Otomatik Katlı Otopark Yapım İşi	186.580,00
18688	Yunusemre Vadesiz Otopark Hesabı	Bölgesel Tam Otomasyonlu Otomatik Katlı Otopark Yapım İşi	81.182,00
22793	Yunusemre Vadesiz Otopark Hesabı	Manisa Büyükşehir Belediyesi Kültür Sitesi Altı Otoparkı Tadilat Yapılması İşi	231.776,00
26568	Yunusemre Vadesiz Otopark Hesabı	Bölgesel Tam Otomasyonlu Otomatik Katlı Otopark Yapım İşi Ve Gürle Yolu Yol Ve Tretuvar Düzenlemesi 165 Araç İçin	118.895,00
31308	Yunusemre Vadesiz Otopark Hesabı	Manisa Büyükşehir Belediyesi Kültür Sitesi Altı Otoparkı Tadilat Yapılması İşi Ve Gürle Yolu Yol Ve Tretuvar Düzenlemesi 165 Araç İçin	265.833,00

34303	Yunusemre Vadesiz Otopark Hesabı	Manisa Büyükşehir Belediyesi Kültür Sitesi Altı Otoparkı Tadilat Yapılması İşi	363.551,00
Toplam			2.396.375,21

Büyükşehir Belediyesi cevabında; otopark hesaplarından cari hesaplara aktarılan tutarların otopark işleri karşılığı kullanıldığını belirtmiş olsa da bu gelirlerin cari banka hesabına aktarılması, söz konusu tutarların yukarıda bahsi geçen amaca uygun kullanılıp kullanılmadığı noktasındaki tespiti güçleştirmektedir.

Sonuç olarak, yukarıdaki kanun ve yönetmelik hükümlerinde de belirtildiği üzere otopark bedelleri otopark hesabında izlenmeli ve sadece otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge ve genel otoparkların inşasında kullanılmalıdır.

BULGU 11: Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisindeki Bazı İşyerlerinin İlan ve Reklam Vergisi Mükellefiyetlerinin Tesis Ettirilmemesi

Büyükşehir Belediyesinin yetki ve görev alanı içinde faaliyet gösteren bazı işyerlerine ilişkin ilan ve reklam vergisi mükellefiyeti tesis ettirilmediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun ilan ve reklam vergisinin konusunu düzenleyen 12'nci maddesinde;

“Belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü İlan ve reklam, İlan ve Reklam Vergisine tabidir.”

“Mükellef ve Sorumlu” başlıklı 13'üncü maddesinde ise;

“İlan ve Reklam Vergisinin mükellefi, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dahil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişilerdir. İlan ve reklam işlerini mutad meslek olarak ifa edenler, başkaları adına yaptıkları ilan ve reklamlara ait vergileri mükellefler adına ilgili belediyeye yatırmaktan sorumludurlar.” hükümleri yer almaktadır.

Aynı Kanun'un 15'inci maddesinde, dükkan, ticari, sınai müesseseler ile serbest meslek erbaplarınca çeşitli yerlere asılan ve takılan levha, yazı, resim gibi her çeşit sabit ilan ve reklamlar ile ışıklı veya projeksiyonlu ilan ve reklamların metre karesinden yıllık olarak alınabilecek taban ve tavan tutarlara ilişkin belirleme yapılmıştır.

Mezkur Kanun'un 96'ncı maddesinde ise, 15'inci maddesinde belirtilen vergi harç ve

tarifelerinin Kanun'da belirtilen alt ve üst limitleri aşmamak üzere Bakanlar Kurulu (Cumhurbaşkanı) tarafından tayin ve tespit edileceği belirtilmiştir. Bakanlar Kurulu, Kanun'un 96'ncı maddesinden aldığı yetkiye dayanarak 10.02.2014 tarih ve 2014/5896 sayılı Kararname ile ilan ve reklam vergisine ilişkin tutarları belediye grupları itibariyle belirlemiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinde;

"Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

(...)

g)Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek" denilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, Büyükşehir ve ilçe belediyeleri yetki alanları içerisinde faaliyet gösteren işyerleri tarafından asılan tabela, levha, ışıklı tabela vb. aracılığıyla yapılan her çeşit ilan ve reklamlardan m2 başına Bakanlar Kurulu (Cumhurbaşkanı) tarafından belirlenen tutarda ilan ve reklam vergisi alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

Denetim kapsamında Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde bir ilçe belediyesi belirlenmiş ve ilçede Büyükşehir Belediyesinin sorumluluğunda olan işyerlerinden 60 adet işyeri örneklem olarak seçilmiştir. Büyükşehir Belediyesi zabıta personeli tarafından seçilen işyerlerine yapılan yoklama sonucu, 20 adet iş yerinin ilan ve reklam vergisi mükellefiyetinin tesis ettirilmediği tespit edilmiştir.

Belirlenen ilçe belediyesi vergi dairesinden alınan faal mükellef listesinde 1585 adet faal mükellef olduğu, belediyeden alınan ilan ve reklam vergisi mükellef listesinde ise 780 mükellef olduğu görülmüştür. Ancak vergi dairesinden alınan listede evde çalışanlar, tabelası olmayanlar, mükellefiyet açtırmak için ev adresini iş yeri olarak gösterenlerin de dahil olduğu dikkate alınmalıdır.

Sonuç olarak yapılan örnek çalışmada Büyükşehir Belediyesi sınırları dahilindeki tek bir ilçede %33 oranında yeni mükellefiyet tesis edilmiştir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre; kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanılması esastır. Büyükşehir Belediyesinin ilan ve reklam vergi gelirlerinin mevcut gelirlere daha yüksek tutarda olabileceği, bu kapsamda birimler arasında koordinasyon ve işbirliği sağlanarak gelir kaybı önlenmelidir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: ÖNCEKİ YIL/YILLAR SAYIŞTAY DENETİM RAPORUNA İLİŞKİN İZLEME FORMU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu					
Bulgu Adı			Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Taşınmazların Yapılmaması	Cins	Tashihlerinin	2020	Kısmen Yerine Getirildi	2021 yılı denetimlerinde; 2020 yılında yer alan bulguya istinaden İdarenin 2020 yılında çalışmalarına başladığı, iki adet taşınmazın işlemlerini sonuçlandırdığı, 5 adet taşınmazın cins tashih işlemlerinin tapu tescil aşamasında olduğu, 262 adet taşınmaza ilişkin işlem dosyalarının da hazırlık

			<p>aşamasında olduğu tespit edilmiştir.</p> <p>Bulguya ilişkin husus kısmen yerine getirilmiş olmakla birlikte çalışmalar halen devam etmektedir. Bu husus, 2021 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.</p>
Altyapı Yatırım Hesabında Biriken Meblağlardan Cari Hesaplara Aktarma Yapılması	2020	Yerine Getirilmedi	<p>Bu husus, 2021 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde</p>

			"Altyapı Yatırım Hesabında Biriken Meblağlardan Cari Hesaplara Aktarma Yapılması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Otopark Hesabında Biriken Meblağlardan Cari Hesaplara Aktarma Yapılması	2020	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2021 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde, "Otopark Hesabında Biriken Meblağlardan Cari Hesaplara Aktarma Yapılması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.

Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması	2020	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2021 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde, "Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Şirkete Devredilen Yerlerin Devir Bedellerinin Düşük Belirlenmesi ile Şirket Tarafından Bu Yerlerin Pazarlık Usulü İle Kiralanması	2020	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2021 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde,

			"Şirkete Devredilen Yerlerin Devir Bedellerinin Düşük Belirlenmesi ile Şirket Tarafından Bu Yerlerin Pazarlık Usulü İle Kiralanması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmış, RDK kararı sonrasında bulgunun A bölümü Ek:5'e alınmış, B bölümü ise 2021 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Belediye Tarafından Şirkete İhalesiz Olarak Devredilen Yerlerin Şirket Tarafından
--	--	--	--

			Pazarlık Usulü İle Kiralanması" başlığı ile bulgu konusu yapılmıştır.
Toplu Ulaşım Hatlarının İhalesiz ve Süresiz Olarak Kullanılması	2020	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2021 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde, "Toplu Ulaşım Hatlarının İhalesiz ve Süresiz Olarak Kullanılması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Taşınmaz İcmal Cetvellerinin Düzenlenmemesi ile Kurumun Kullanımında veya Yönetiminde Bulunan Taşınmazların Değerleme Çalışmalarının Yapılmaması	2020	Kısmen Yerine Getirildi	2021 yılı denetimlerinde; 2020 yılında yer alan bulguya istinaden İdarenin Taşınmaz İcmal Cetvellerini düzenlediği,

			<p>diğer kurum ve kuruluşlar tarafından tahsis edilen veya kiralanan taşınmazların maliyet bedeli veya rayiç değeri üzerinden “Sınırlı Ayni Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formunda” takip edilebilmesi için ilgili kurumlarla yazışmaların yapıldığı, gelen bilgiler doğrultusunda “Sınırlı Ayni Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu”nun revize edilmeye başlandığı görülmüştür.</p> <p>Bulguya ilişkin husus kısmen yerine getirilmiş olmakla birlikte</p>
--	--	--	---

			<p>taşınmazların değerleme çalışmaları halen devam etmektedir. Bu itibarla değerleme çalışmalarıyla ilgili husus, 2021 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde "Kurumun Kullanımında veya Yönetiminde Bulunan Taşınmazların Değerleme Çalışmalarının Yapılmaması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.</p>
--	--	--	--